No. 1762 Zaterdag 6 October 1917. 34ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

DE HOLLANDSCHE DOMINIKANEN VóóR DE HERVORMING.

Minder bekend, schoon van niet minder belang is de hervorming, die destijds in de Dominikanenorde plaats greep en van Holland uitging. Martialis Auribelli, generaal der Dominikanen, bezocht op zijne algemeene visitatiereis in 1463 het Dominikanerklooster van Rotterdam en was daar zoozeer gesticht door den voorbeeldigen levenswandel der kloosterlingen, door hunne nauwgezette onderhouding der constitutiën, dat hij besloot Holland tot een brandpunt te maken, vanwaar nieuwe gloed zich over de Orde zou verspreiden.

In 1464 werd de Hollandsche congregatie te Rijssel opgericht. Reeds op het eerste kapittel te Haarlem traden verschillende kloosters tot de hervorming toe, bij elk nieuw kapittel wies hun aantal, en ten laatste strekte de congregatie zich uit van de Oostzee-Provinciën en Denemarken tot Savooie en Lotharingen. Vooral in Duitschland was zij bijzonder werkzaam. Had men destijds te Bremen, Wismar, Rostock, Halle, Maagdenburg, Halberstadt, Marburg en op vele andere plaatsen aan het Predikheerenklooster aangeklopt, men zou in den prior, in de paters, of in den eenvoudigen leekebroeder den Hollander herkend hebben. Holland was een kweekschool voor de religieusen van Duitschland. Jaarlijks toog de prior met een medgezel naar het kapittel, dat gewoonlijk in eene Nederlandsche stad, Rotterdam, Zutfen, Leeuwarden, Zwolle, Utrecht of Nijmegen gehouden werd. Op die vergaderingen werden de grondslagen gelegd voor het ontwaakte geestelijke leven. Eenheid in het kerkelijk officie, de verplichtingen der religieuse geloften, de verhouding tot de leeken, de dagorde, het vleeschderven waren de punten, die te Haarlem in 1465 werden overwogen. Te Rotterdam, in 1468, werden vooral de stilzwijgendheid en de eenzaamheid „quae mater est devotionis et amica mœroris" ingescherpt; een dag water en brood stond op de geringste overtreding. Men denke niet, dat deze voorschriften een doode letter bleven; het kapittel vermaande niet alleen ernstig de oversten de straffen toe te passen en meer acht te slaan op de overtredigen dan op de traditiën, maar stelde in elk klooster „circatores" aan, die voortdurend zouden waken, dat de dagorde door ieder nauwkeurig werd gevolgd. Bleef een religieus, hetzij prior of leekebroeder, nalatig in zijne bediening, dan kon hij zich verzekerd houden bij het eerstvolgend kapittel te worden aangeklaagd en gestraft naar verdiensten. Om de studie, waartoe de Orde bijzonder ingesteld was, aan te wakkeren, werd in elk klooster een leerstoel opgericht en het klooster te Maagdenburg tot algemeen studiehuis verheven. Hoe streng men ook was in het uitvoeren der regels, — „ubi est rigor ibi vigor" gold voor principe — toch moesten de studenten, zoo noodig, worden ontzien. Ieder was verplicht zich op de wetenschap, vooral op de gewijde wetenschap, toe te leggen; miste iemand hiertoe de bekwaamheid, dan was boeken kopieeren, illumineeren of inbinden zijn taak: lediggang werd in geen geval binnen de kloostermuren geduld.

Het lijdt geen twijfel, kloosters, geheel doordrongen van dien echt christelijken geest, moesten overwegenden invloed uitoefenen op den godsdientigen toestand van het Duitsche Rijk. De godsdienst ontving daardoor meer kracht om dieper in te grijpen in het maatschappelijke leven, de zucht naar beschaving te bevorderen en deze geheel dienstbaar te maken aan zijn verheven doel: de kennis en de liefde van het hoogste Goed. Dit doel werd openlijk uitgedrukt in de stichtingsbrieven der acht hoogescholen, die gedurende dezen tijd door den Paus in Duitschland werden opgericht.

„Onder de zaligheden", zoo schrijft Lodewijk van Beieren in den stichtingsbrief der universiteit van Ingolstadt, „die den mensch in dit „vergankelijk leven door Gods genade ten deel vallen, zijn wetenschap en kunst eene der eersten. „Want door deze wordt de weg tot „een heilig en goed leven aangewezen, de rede tot ware kennis verlicht, tot deugdzamen levenswandel geneigd, het christelijk geloof „vermeerderd en recht en algemeen „welzijn gegrondvest."

„Geen beter, tot verwerving der „eeuwige zaligheid krachtiger en „Gode welgevalliger werk," zegt Eberhard van Wurtenberg in de oorkonde der hoogeschool van Tübingen, „meende hij te kunnen verrichten, dan wanneer hij bijzonder „met vlijt en wedijver daarvoor „zorg droeg, dat deugdzame en „naarstige jongelingen in de schoone kunsten en wetenschappen onderwezen en in staat gebracht werden, God zelf te kennen, Hem „alleen te eeren, Hem alleen te dienen." De universiteiten kregen daardoor eene hoogere beteekenis, zij waren niet alleen de hoogste burgerlijke, maar ook de hoogste kerkelijke inrichtingen voor onderwijs. Onder die leergierige jeugd, die aan de bronnen der wijsheid haren dorst kwam lesschen, behoorde dan ook een groot gedeelte tot den geestelijken stand. Proosten, dekens, domheeren van collegiale, bisschoppelijke en aartsbisschoppelijke kerken, treffen wij de eerste tien jaren na de stichting in grooten getale op de registers der Bazelsche universiteit; zelfs verreweg de meeste studenten, die bij de opening van Freiburgs hoogeschool zich lieten inschrijven waren aan den dienst der Kerk verbonden. Aan de Kerk hadden de hoogescholen hun ontstaan, hun wasdom te danken, aan haar vielen ook de schoonste vruchten ten deel. De talrijke seculiere en reguliere geestelijkheid ontving daar eene wetenschappelijke, godsdienstige opleiding. „Ik ken, „God weet het," schreef Wimpheling, de strenge rechter der wereldsgezinde en werkelooze geestelijken, „in „de zes diocesen van den Rijn, vele, „ja ontelbare zielzorgers onder de „wereldgeestelijken met rijke kennissen voor de zielzorg uitgerust en „rein van zeden. Ik ken uitstekende prelaten, kanunniken en vicarissen aan kathedrale en collegiale „kerken, ik zeg niet, slechts weinige, maar vele, mannen van onbesproken gedrag, vol godsdienstzin, „vol mildheid en liefde jegens de „armen." Verder spreekt hij van „zoovele zonen der aanzienlijkste „burgers met den doctorsgraad der „heilige theologie versierd, gelijk wij „er door Gods genade in vele diocesen van Duitschland aan het „hoofd der parochie-kerken aantreffen. Voorheen was hieraan wellicht „gebrek, maar heden zien wij, dank „de door Gods genade bij de Duitschers uitgevonden boekdrukkunst, „dagelijks een grooter aantal geleerden optreden, aan wie de zielzorg zeer nuttig wordt toevertrouwd."

Niemand zal beweren, dat deze toestand haré keerzijde niet had, dat de oprechte Christen niet menige reden had tot treuren. „Men ziet er," klaagt Joh. Rutzbach over de prelaten, „opgeblazen gestalten „komen aanstappen, gekleed in het „fijnste Engelsche laken, met de baret op het hoofd, de met ringen „vol kostbare edelsteenen opgeschikte hand of op den rug, of trotsch „in de zijde. Ofwel zij rijden fier „te paard, gevolgd van talrijke, „bontkleurig uitgedoste pages. Er „worden prachtige woningen gebouwd met hooge, heerlijk beschilderde zalen; er wordt gebrast bij „schitterende feestmalen, met baden „verkwist, wat voor godsdienstige „stichtingen was bestemd, vertooning gemaakt met zeldzame paarden, honden en jachtvalken. De „hooge geestelijkheid draagt veel „de schuld van de slechte zielzorg. „Zij stelt ongeschikte herders over de „gemeenten, terwijl zij zelf de tienden trekt. Menigeen zoekt zooveel „prebenden als mogelijk is op zich „te vereenigen, zonder aan de verplichtigen te voldoen, en verspilt „de kerkelijke inkomsten door weelde in bedienden, pages, paarden „en honden. De een zoekt den ander „in praalvertoon en weelde te overtreffen." Hieruit echter tot den algemeenen, blijvenden toestand van geheel Duitschland te besluiten, zonder open oog te hebben voor het vele goede en voortreffelijke van dit tijdvak is de grootste partijdigheid, is de hatelijkste geschiedvervalsching.

HET SCHRIKBEELD DER REVOLUTIE.

De afschuwelijke moordwerktuigen, uitgevonden door de moderne wetenschap tot het voeren van den modernen wereldkrijg, worden niet alleen aan 't militairisme dienstbaar gemaakt.

Niet alleen aan de oorlogsfronten, ratelen de mitrailleurs, worden brandbommen uitgeworpen en vlammen uitgespuwd over vijandelijke loopgraven.

Maar de instrumenten, uitgevonden door 't menschelijk vernuft, om in den oorlog den evenmensch te vernietigen, worden ook door revolutionairen en anarchisten aangewend om dood en vernieling aan te richten in 't binnenste der staten.

We hebben gelezen, hoe bij de jongste, maar waarschijnlijk niet de laatste revolutie in Petrograd, automobielen met mitrailleurs in 't holle van den nacht door de stad renden, hoe in 't wilde weg geschoten werd op de rustige bevolking en hoe, naar ruwe schatting, een honderd slachtoffers vielen van het revolutionair geweld.

Salvo's van machinegeweren werden afgegeven midden op pleinen en straten, en onschuldige vrouwen en kinderen werden door de anarchistische muiters wreedaardig neergeschoten.

Zoo geschiedde het in Rusland in 't groot, in ons land in 't klein, toen enkele weken geleden een volksoproer te Amsterdam bijna een tiental menschenlevens kostte en een groote militaire macht, met geweren en sabels en mitrailleurs, noodig was, om den opstand bloedig te onderdrukken.

En ook van andere landen, over de geheele wereld, lezen we, hoe telkens weer in verschillende steden uitbarstingen van revolutionaire opstandelingen de gevaarlijkste woelingen te weeg brengen.

Het is een vreeselijk vooruitzicht als we, deze dreigende uitbarstingen van de ontevredenheid der massa's voor oogen houdend, een blik slaan op de naaste toekomst.

Zullen die uitbarstingen minder worden, nu eenmaal het *vierde oorlogsjaar* is ingezet, als de winter nadert met nieuwe, ongekende ontbering, ellende, hongersnood en gelijktijdige. aldoor-durende voortzetting van de uitmoording der volkeren op de slagvelden?

Wie de teekenen des tijds verstaat, ziet de revolutie dreigend naderen, niet alleen bij de oorlogvoerende volkeren, zoowel van de centrale mogendheden als van de Entente, maar ook bij de nog neutraal gebleven landen.

In het hart der volkeren dreigt zij uit te breken, eindelijk, na drie jaren oorlogvoeren, en de uitbarsting zal des te verschrikkelijker zijn, naar mate het gevaarlijke gistingsproces langer aanhoudt.

Het kan niet ontkend worden, de revolutie, gegroeid uit den voedselnood, de ontberingen, de ellende der volksmassa's, gegroeid vooral uit de steeds stijgende ontevredenheid over de voortzetting van den krankzinnigen menschenmoord rijst op, in haar schrikwekkende gedaante.

Zij is er reeds, nu hier, dan daar, en zij gaat voort met afzonderlijke, elkander snelopvolgende schokken.

Het is een somber beeld, wat zich

Van twee oolijke loodsen.

Ze gingen weer gaan visschen. Goormachtig en Meseure, twee Vlamingen, die te Vlissingen woonden al vele jaren lang, maar de Vlaamsche schalkheid nog niet verloren hebben. 't Zijn loodsen, wegwijzers voor de schepelingen en ze kennen daar op 't breede water en de zee tusschen banken en platen zoo goed den weg als gij of ik in ons huis.

Gewoon in vroeger jaren schepen als kasteelen te dwingen de baan te volgen die zij wilden, zaten ze nu in een schamel bootje met een zeiltje van een goê schorte groot aan een mastje, lijk een boonenperse.

Ze wilden garnaal vangen, lijk we ze vroeger in Vlaanderen aan onze deure kochten voor een kluite de pinte.

Ze lagen eindelijk op hun plaatsje in Hollandsch water.

Ginder in de verte zagen ze al met een keer twee Duitsche vliegmachines, lijk roofvogels over de zee schieten.

— Kom, zegt de een, die gasten zijn nooit te betrouwen, we gaan nog wat naar den kant.

Ze deden het, maar de vogels keerden naar Zeebrugge weer, naar 't piratennest op onze eigen kust, waar 't nu dikwijls zoo leelijk doet van de kletsende en barstende bommen, dat de vensters rinkelen tot uren in 't ronde.

Goormachtig en Meseure vischten weer. Maar daar waren de vogels nog 'nen keer en ze hingen nu boven hun bootje. Een viel neere en zette zich op het water. Een Duitschman, nog een jonge kerel, stapt over en zegt dat hij 't schuitje gaat meedoen naar Zeebrugge. Preutelen en kijven over 't Hollandsch water, 't en helpt allemaal niet. Mee moesten ze en twee vliegmachines zouden den weg toogen, binst dat de derde al weer voortvloog, zeker om de groote overwinning te Zeebrugge aan te kondigen, d'overwinning van drie bewapende hydroplanen op een open schuitje met twee weerlooze burgers.

Daar zaten ze nu, onze Vlamingen! Ze peinsden aan Vlissingen, aan vrouw en kinderen, en 't eigen goede huis, en 't harte klopte zeker wel bij de gedachte, wat er nog al ging gebeuren, een keer ginder in die piratenhaven aangeland.

Voor hen stond de Duitschman met een gevaarlijk ding, een pistole zoo groot bijkans als dat hij zelf was.

't Bootje zeilde voort. Maar Goormachtig en Meseure zijn twee oolijke mannen, die nog den geest van Uilenspiegel hebben, den schalk, welke te Damme in Vlaanderen geboren werd. Deemoedig stonden ze daar, met de benauwdheid op hun wezen, maar in den kop draaide er wat, en al spraken ze niet met woorden, ze keken naar elkaar, en ze verstonden 't monkelen om hun wezen en wisten, dat ze 't zelfde peinsden.

Ze foefelden zoo aardig aan 't roer, om in den vloed te geraken, die naar Zeeuwsch-Vlaanderens kuste liep, waar er een wachtschip van de Hollanders ligt. En een keer daar, ha de Hollanders zouden opkomen voor hun rechten.

Plof.... wat was dat nu? 't Water sprong omhooge en er kraakte en barstte en scheurde wat. Een van de vogels was van zeker drie honderd meter naar omleege gestekt en lag gebroken in zee. En de vliegenier moet met den motor als een steen naar de diepte gezonken zijn.

De Duitschman in de boot viel aan 't kermen en 't schruwelen.

— Ach, mein Gott, mein Kamerat, kloeg hij; en de loodsen moesten seffens 't zeil neersmijten en naar de plekke roeien om, zoo 't mogelijk waar, nog hulpe te brengen.

De Duitschman pakte zelf ook nog twee riemen en hij begon te werken als een duivel, binst dat hij nog met zijn aangezichte naar zijn gevangenen stond.

— Dat ie z'n eigen nog kost ommedraaien, peinsde Meseure. Hei! riep de loods dan, we zullen j'n kameraad helpen, maar we moeten rapper roeien. Ga anders staan, lijk wij, dan kunnen we beter te gare werken!

En de slimmerik deed het en toogde z'n rug. 't Was juist wat de oolijke mannen begeerden. Nu konden ze met hun riemen werken gelijk ze wilden. De Duitschman sloeg de zijne zoo diepe alsof hij paling wilde stekken, en hij zag niet, hoe zijn gevangenen de schuite nog meer met den stroom deden drijven, rechte naar 't Hollandsch schip, dat ook nader kwam, want de kapitein had van verre 't spel al gezien.

De Duitschman keek maar z'n oogen uit naar de brokke vliegmachine, welke op 't water dreef. En de andere vliegenier had z'n eigen ook neergezet om den drenkeling te helpen, maar scheen zelf niet goed met zijn vogel naar goesting te manoeuvreeren.

— Wat doen jelui hier? klonk het met een keer in onvervalscht Hollandsch.

De Duitschman draaide z'n eigen om en hij verschoot deerlijk, want hij zag nu ook dat Hollandsche schip. De loodsen vertelden rap, hoe ze in Hollandsch water gepakt waren en naar Zeebrugge moesten. De Hollanders smeten een ende koorde, en, al sakkerde de Duitschman nog zoo vele, de Vlamingen klommen lijk katten aan boord, blij nu Hollandschen grond onder de voeten te hebben.

De andere vlieger had van verre gezien, hoe heel hun spul verbrod delde en hij gaf een sein met roode en witte vuurpijlen. Een Duitsche torpedoboot kwam afgestoven, ook in 't Hollandsche water.

De kapitein van de Hollandsche boot herinnerde de Duitschers aan die schending, maar, droef als altijd, en maar hun eigen belangen kennende, riepen ze tot den kameraad in 't schuitje, dat hij in 't water moest springen. Ze wilden hem dan komen halen met twee sloepjes. Ja maar, twee Hollandsche matrozen waren ook in 't garnaalschuitje en ze legden den Duitschman plat op den bodem, zoodat hij z'n eigen niet meer roeren kon. En 't wachtschip vaarde weg met 't schuitje op sleep.

Wat later kwamen er schepen van de Hollandsche marine en de Duitschman was heel tam, gaf rap z'n schoonen, grooten revolver af en met een lang aangezichte kwam hij te Vlissingen aan.

Dat de oolijke loodsen van alle kanten handen moesten drukken en dat er hun gezeid werd, dat ze nu wel een groote kaarse mochten branden en hoe er smakelijk gelachen werd met de Duitsche overwinninge, welke in een nederlaag veranderde.... Och, 't is eigenlijk niet noodig dat alles nog te vertellen.

A. Hans.

Vrij België.

bij den aanvang van het vierde oorlogsjaar afteekent, het beeld van de hongerende volksmassa's, in wier handen de wetenschap-der-vernieling de moorddadigste uitwerking krijgen zullen.

Wee de steden en de rijken, waar zij los zal breken, die bloedige furie der revolutie, in meedoogenloozen waanzin verscheurend en vernielend al wat haar in den weg treedt.

De Commune van Parijs werkte met petroleum, maar wat zal er van onze groote steden terecht komen, als de moderne, vreeselijke ontploffingsmiddelen in handen geraken van de communards onzer dagen.

Hoort, hoe Schiller in „Das Lied von der Glocke" het beeld schetst van die vreeswekkende volksberoering:

Wee, wee der stad waar plannen broeien,
Waar muitzucht mokt en ondank mort;
Waar 't volk zich wringend uit zijn boeien,
Verwoed zijn eigen rechter wordt.
Daar trekt met zijn geklauwde vuisten
Het oproer aan het klokkekoord.
En zij, wier klanken vrede ruischten,
Roept huilend tot den *broedermoord*.....

„Vrijheid, gelijkheid !" hoort men brullen.
De burger grijpt naar 't zijdgeweer;
Ziet, hoe zich plein en straten vullen !
Wat plunderbende heinde en veer !
Daar worden vrouwen tot hyenen
Zij schaat'ren zich den gorgel heesch,
En dansen over lijken henen,
En slaan den tand in 's vijands vleesch.
Niets heiligs is er meer, geen zeden,
De tijd van schaamte is lang voorbij
Nog slechts de satan wordt aanbeden
En alle gruw'len woeden vrij.

Gevaarlijk is 't den leeuw te prikk'len,
De tijger jaagt ontzetting aan,
Maar toch de schrik'lijkste aller schrikken,
Dat is de mensch in dollen waan.
Wee 't land waar eens in 's blinden handen
De vrijheidstoorts ontstoken was:
Verlichten kan zij niet, wel branden,
Geheele steden legt ze in asch!

Dat is het ontzettende beeld, dat zich afteekent aan den horizon van het vierde oorlogsjaar.

Als niet weldra de machtige drang naar vrede bevredigd wordt, als niet spoedig een halt ! wordt toegeroepen aan de verdwaasde uitmoording der volkeren, dan zal dit beeld werkelijkheid worden.

Moge de bezinning wederkeeren bij de bestuurders der volkeren, mogen zij de teekenen des tijds verstaan en aan de zwaar geteisterde volkeren vrede brengen.

De Voorhoede.

DR. KNIPPENBERG schrijft in *De Maasbode*:

Uit verschillende feiten valt op te maken, dat, na het beëindigen van den wereldoorlog, een nieuwe verdwazing over de wereld neerslaat, tenzij Gods richtende hand ook deze vernietigt en de ontplooiing ervan breidelt binnen de grenzen der redelijkheid. Gezond is de ultra-democratische richting, die zich zoekt baan te breken, niet. De onderstrooming is revolutionair, woelig en troebel als de bron van den oorlog, waaruit ze opborrelde. Want ook hier openbaart zich een versnelling der historische ontwikkeling, die voor de wereld alles behalve ongevaarlijk blijkt. Deze ultra-democratie vertoont mutatis mutandis even scherpe en vinnige kanten als het zoo gewraakte militairisme, waartegen de wereldoorlog gericht is. Europa dreigt in een ander uiterste te vallen in plaats van, door leering wijs geworden, den gulden middenweg te gaan bewandelen, het eenige pad, dat ten slotte tot bevredigende toestanden leidt. De vraag zal nu maar zijn: telt Europa staatslieden, machtig genoeg om deze strooming binnen de bedding te houden?

Begrafenisverordening.

In overleg met den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst heeft de Gouverneur een nieuw ontwerp samengesteld en den Kolonialen Raad aangeboden.

De veranderingen in het nieuwe ontwerp doelen goeddeels op wegneming van de schaduwzijden van bestaande gebruiken.

Van het begraven van lijken.

Art. 1.

Elke overleden persoon of doodgeboren kind wordt in eene gesloten kist begraven, hetzij in een geheel of gedeeltelijk aarden graf, hetzij in een grafkelder, op eene begraafplaats als zoodanig door het Bestuur aangelegd of toegelaten.

Art. 2.

Lijken, die in zoodanigen staat verkeeren, dat zij niet naar eene begraafplaats kunnen worden overgebracht, worden ter plaatse, waar zij gevonden zijn of in de onmiddellijke nabijheid, zonder kist, mits ter diepte van 1 Meter, begraven en overdekt, zoo mogelijk, met ongebluschte kalk ter hoogte van 2 d.M. en in ieder geval met aangestampte aarde.

De begraving geschiedt ter plaatse door de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst of van de politie aangewezen, zoo mogelijk in domeingrond en anders in particulieren grond. In het laatste geval zijn de eigenaars of gebruikers van den grond verplicht de begrafenis te gedoogen.

De schade, die aan den eigendom mocht worden veroorzaakt, wordt door den Kantonrechter begroot en door de koloniale kas vergoed, naar de onderscheidingen gemaakt in de art. 11, 12 en 13. Als schade komt niet in aanmerking de aanwezigheid van het graf zelf.

(Er is geen bezwaar dit artikel op te nemen, maar de toepassing ervan zal slechts zelden noodig zijn, indien de openbare gezondheidsdienst beschikt over een metalen, goed sluitende kist voor het vervoer van niet-gekiste lijken, zooals die ijzeren lijkentrommels o. m. in Nederland in gebruik zijn. *Memorie van Toelichting.*)

Art. 3.

Zijn er omstandigheden, die een gewelddadigen dood doen vermoeden, dan geschiedt de begraving niet dan met toestemming, op Curaçao van den Procureur-generaal, op St. Martin N. G. en St. Eustatius van den Officier van Justitie, op Aruba, Bonaire en Saba van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht, zoo mogelijk na voorafgegane gerechtelijke schouwing.

In het daarvan op te maken procesverbaal worden, zooveel mogelijk, vermeld de voornamen, de naam, de ouderdom, de geboorteplaats, het beroep en de woonplaats van den overledene, of andere gegevens, die tot herkenning kunnen dienen.

(Zijn er vermoedens van een gewelddadigen dood, dan moet de gerechtelijke schouwing volgen, tenzij deze volstrekt onmogelijk is, en mag de sectie niet van het inzicht van een gerechtelijken ambtenaar afhangen. *Memorie van Toelichting.*)

Art. 4.

Geen begraving geschiedt zonder schriftelijk verlof van den ambtenaar van den Burgerlijken Stand, vrij van zegel en kosteloos af te geven, waarin de begraafplaats, of de in art. 2 bedoelde plaats, waar het lijk ter aarde zal worden besteld, wordt vermeld.

Bij het vragen van verlof tot begraven moet worden overgelegd eene der schriftelijke verklaringen als bedoeld in de verordening, houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao.

Art. 5.

Wordt de toegang tot de woning ter verrichting der gerechtelijke schouwing of de afgifte van het lijk, hetzij ter begraving, hetzij ter vervoer naar het lijkenhuis, geweigerd, dan kan de woning ondanks den bewoner, door de met genoemde verrichtingen belaste personen op elk uur worden binnengetreden, mits in bijzijn van een ambtenaar van het Openbaar Ministerie of van een anderen rechterlijken ambtenaar.

Art. 6.

Een begraving geschiedt niet vroeger dan 12 en niet later dan 36 uren na het overlijden.

Ontheffing van deze bepaling kan op Curaçao door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst worden verleend en op de overige eilanden door het plaatselijk Hoofd van politie, na verhoor van een geneeskundige.

In dit geval wordt door de in het tweede lid genoemde ambtenaren onmiddellijk aan den betrokken ambtenaar van den Burgerlijken Stand van hunne beschikking kennis gegeven.

Art. 7.

Een lijk mag niet worden ter aarde besteld dan tusschen des morgens 6 uur en des namiddags 6 uur, tenzij de ambtenaar van den Burgerlijken Stand, in dringende of buitengewone omstandigheden, te zijner beslissing, verlof verleent om op een ander uur te begraven, of wel in de gevallen bedoeld in art, 2, 6 en 8.

Het verlof wordt steeds verleend, wanneer om godsdienstige redenen op een bepaalden dag niet vóór den avond mag worden begraven.

(Er is geen dringende reden aan het algemeen belang ontleend, om het begraven tusschen des morgens 9 uur en des namiddags 4 uur te verbieden.

Ongetwijfeld leenen de koelere morgen en avonduren zich het meest voor eene begrafenis, maar er kunnen zich omstandigheden voordoen, dat het langer in de woning laten van een lijk bezwaren oplevert, die grooter zijn dan het begraven op een minder geschikt uur.

Er worde dus vrijheid gelaten voor de keuze van een ander uur, maar uit den aard der zaak zal het tot nog toe gevolgde gebruik regel blijven en slechts bij noodzakelijkheid daarvan worden afgeweken. *M.v.T.*)

Art. 8.

Opgevischte lijken worden vanwege de politie, of door anderen onder haar toezicht begraven, nadat de doodschouw of, in het geval van art. 3, de gerechtelijke schouwing zal hebben plaats gehad.

Art. 9.

Tenzij op rechterlijk bevel mogen lijken niet opgegraven en vervoerd worden dan met toestemming, op Curaçao van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst en op de overige eilanden van het plaatselijk Hoofd van politie, eenen geneeskundige gehoord.

Het vervoer van een opgegraven lijk kan aan nader te stellen voorwaarden verbonden worden, maar het geschiedt niet, tenzij de opgegraven lijkkist met zijn inhoud is geplaatst in eene goed gesloten, volkomen dichte houten of metalen kist.

(Deze bepaling voorkomt het onhygiënische en weinig stichtelijke van het met de hand ledigen van den inhoud eener soms nog geheel gave lijkkist; het voorschrift sluit zich bij het gebruik in het Moederland aan *M. v. T.*)

Eene toestemming, als in het eerste lid bedoeld, is eveneens noodig voor het vervoer van een lijk, ter begraving op eene begraafplaats, niet in het district gelegen, waar het sterfgeval plaats vond.

Dit vervoer geschiedt op de bij de toestemming bepaalde wijze.

In geval van overlijden aan een besmettelijke ziekte, wordt de toestemming, in het eerste lid bedoeld, niet verleend, dan na een jaar na de begraving.

(Hierdoor wordt althans eenige gelijkheid in de beslissing bevorderd; de tijd van één jaar is ruim gesteld. *M. v. T.*)

Art. 10.

Indien een lijkkist niet op een draagbaar wordt gedragen, moet worden gebruik gemaakt van een uitsluitend voor het vervoer van lijken bestemd voertuig.

Het verbod van het eerste lid is niet van kracht voor het vervoer van het lijk van een klein kind, dat gemakkelijk door één persoon kan worden gedragen.

Echter geldt de vrijstelling van het vorig lid niet, indien de ambtenaar van den Burgerlijken Stand het dragen van een kinderlijk verboden heeft, ingevolge art. 11 der Verordening, houdende bepalingen betreffende de verklaringen van overlijden, af te geven door de geneeskundigen in de kolonie Curaçao.

(Het is uit sanitair oogpunt stellig te ontraden, om voor personen van vier jaren en jonger, die immers aan een besmettelijke ziekte overleden kunnen zijn, eene afwijking van de bepaling van het eerste lid toe te laten. *M. v. T.*)

Bij het ter aarde bestellen van lijken worden de desbetreffende bepalingen dezer verordening stipt opgevolgd en verder de wenken in acht genomen, door de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst of van de politie, in het belang van gezondheid of van orde gegeven.

Art. 11.

De erfgenamen van den overledene zijn aansprakelijk zoowel voor de begrafenis als voor de kosten derzelve.

De lijken van onvermogenden echter worden, voor zooveel kerk- of armbestuur of andere instellingen daarvoor niet zorgen, op kosten der koloniale kas begraven ter plaatse daarvoor door het bestuur gezag aangewezen.

Van het onvermogen moet blijken op de wijze door den Gouverneur te bepalen.

Als onvermogenden worden niet aangemerkt arbeiders, die zich op een plantage of een grond onder contract voor een bepaalden tijd verbonden hebben. De begrafeniskosten van hunne lijken komen, wanneer daarvoor door hunne nabestaanden of boedelberedderaars niet gezorgd wordt of kan gezorgd worden, ten laste van hunnen huurder, door wiens zorg de begrafenis zal plaats vinden.

Art. 12.

De begrafenis van lijken, welker begraving zich niemand aantrekt, geschiedt door de politie of door anderen onder haar toezicht en de kosten daarvan komen ten laste van de koloniale kas, voor zoover zij niet op de nalatenschap of op de erfgenamen verhaalbaar zijn.

Art. 13.

Het begraven van lijken van personen overleden in inrichtingen, die hetzij geheel of gedeeltelijk onder beheer van het openbaar gezag staan, geschiedt door de zorg van het bestuur dier inrichtingen, met inachtneming van de voorschriften daaromtrent bij besluit van den Gouverneur te geven.

De kosten dier begrafenissen kunnen, wanneer het sterfgeval plaats had in een inrichting tot ziekenverpleging, worden verhaald op dengene, die voor de verpleegkosten van den lijder aansprakelijk is.

Slechts wanneer ter goede rekening eene daartoe voldoende som is gestort, kan de begrafenis anders geschieden dan op de wijze voor onvermogenden gebruikelijk. In elk geval blijft de beslissing omtrent de wijze van begraving, wanneer die vanwege de inrichting geschiedt, aan het bestuur der inrichting.

Tenzij wegens overlijden aan eene besmettelijke ziekte of andere redenen hiertegen met het oog op de openbare gezondheid bezwaar bestaat, worden zoodanige lijken aan verwanten ter begraving afgegeven, wanneer aanvraag daartoe binnen drie uren na het overlijden bij het bestuur der inrichting is ingekomen en naar het oordeel van dat bestuur een behoorlijke begrafenis door den aanvrager voldoende gewaarborgd is.

Geschiedt de aanvraag later, dan kan de afgifte nog geschieden, wanneer daartegen, bij het bestuur der inrichting geen bezwaar bestaat.

Wordt vervolgd.

DE OORLOG.

We herhalen wat we vroeger reeds gezegd hebben: Deze oorlog zal niet op het slagveld worden beslist, maar de vrede zal komen langs diplomatieken weg.

Met den dag worden wij in deze meening versterkt.

Weinig vorderingen op het slagveld, maar wel groote vooruitgang op diplomatiek gebied.

Frankrijk heeft Duitschland reeds geantwoord.

De Al-Duitschers, die van geen vrede weten willen, Elzas-Lotharingen en België niet willen loslaten, hebben hun tegenpartij gevonden in den Republikeinschen Bond van Nationale Verdediging.

Deze Fransche heethoofden wenschen geen vrede te sluiten met MOORDENAARS; zij willen overwinnen en den vijand straffen en zullen elke poging tot ontijdigen vrede tegenwerken.

Het diplomatiek overleg tusschen de strijdende staten heeft niet meer binnenkamers plaats, maar geschiedt openlijk van de tribune en in de Pers.

De harde schreeuwers hoort men dan het eerst, later komen de meer bezadigden, die kalm en bedaard praten en werkelijk de zaak bespreken.

Langzamerhand sussen zij het schreeuwerig lawaai dan wel, als bij de groote menigte het kalme verstand de overhand krijgt

Uit de kabelberichten weten wij, dat de Centrale Mogendheden hun antwoord op de Nota van den Paus reeds hebben ingezonden, en dat Duitschland nog een Supplement-Nota nazond. Uit de Buitenlandsche Bladen vernemen wij, dat Z. H. een tweede Nota gezonden heeft aan de Oorlogvoerende Mogendheden, in welke Nota verschillende onderdeelen meer in het bizonder behandeld zouden zijn.

Ook hebben de Entente-mogendheden in hun maandelijksche conferentie hun standpunt ten opzichte van Elzas-Lotharingen vastgesteld.

Er is dus wel gang in de Diplomatie. Dat de weg lang en moeilijk is, begrijpt eenieder, maar, al zal de eindbeslissing niet zoo spoedig vallen, het zal toch reeds een algemeene vreugde wezen, als de oorlog maar eerst uit is en het krankzinnige vechten en menschen vermoorden eindelijk ophoudt.

En dát kan spoedig genoeg gebeuren

Rusland zal daartoe wel gauw een groote aanleiding geven. Kerenski heeft uitgediend, zijn voorstel om een coalitiekabinet te vormen was eerst aangenomen, maar werd den volgenden dag met een verpletterende meerderheid verworpen.

De parlementaire revolutie is daarmede afgeloopen, de nihilistische anarchie begint.

De toestand in Rusland staat hopeloos. Nu Kerenski is gevallen, stort de nieuwe staat ineen.

Zulk een geweldige gebeurtenis moet noodzakelijk een harden terugslag geven in heel Europa.

Zal de vloedgolf der revolutie de Staten nu overstroomen en het voortzetten van den buitenlandschen oorlog onmogelijk maken?

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Donderdagmiddag is Z. D. H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE met de *Estelle* weder van Bonaire teruggekeerd. Zaterdag 29 Sept. ll. den feestdag van den H. Michaël, is de St. Michielschool op Rincon ingewijd. Het was juist de zevende verjaardag der consecratie van Monseigneur. Er was groote belangstelling bij de indrukwekkende plechtigheid.

De Nieuwe Kerk.

Bij zijn tehuiskomst van Bonaire werd Monseigneur VUYLSTEKE verblijd door de toezegging van een mooien parketvloer voor de nieuwe kerk der H Familie. Eenige Katholieke Dames hebben de zorg daarvoor op zich genomen. Ook is de bekende schrijnwerker J. RIN bezig aan een biechtstoel, dien hij den Apostolisch Vicaris als geschenk voor de nieuwe kerk wil aanbieden.

Aloëcultuur.

Op *San Antonio*, een 20 K. M. van Coro verwijderd, toebehoorende aan Grl. GABRIEL A. Laclé werd 24 Sept. ll. een spoorweg geopend ten dienste der aloëcultuur, door de Heeren LACLE en JURADO aldaar ondernomen.

Meer dan een millioen plantjes werden er uitgeplant, die reeds allen volrijpe bladeren kunnen leveren.

Coro is in den laatsten tijd sterk vooruitgegaan, men vindt er allerlei soort van nieuwe ondernemingen, zooals waterleiding, electrisch licht etc. Dezer dagen was het motorbootje *Julita* van La Vela de Coro in onze haven.

Hoog Bezoek.

Woensdagmorgen bracht de H.E.G. Heer Gouverneur, vergezeld van zijn militairen Adjudant Luitenant DE VRIES, een bezoek aan de verschillende klassen der Zusterscholen van Pietermaai en Vrijdag aan die van het St. Thomas-college.

De Draadlooze.

Het nieuwe ontvangkantoor op *Daniël* voldoet uitstekend. Zeer tot genoegen van het belangstellend Publiek worden eenige aldaar opgevangen telegrammen in het *Boletin Comercial* openbaar gemaakt. Men ziet daaruit, dat Curaçao verbinding heeft met Duitsche zoowel als met Fransche stations, en zeer ver reikt. Na den oorlog zullen we er wel meer van hooren. De Weledelgestr. Heer M. H. NOPPEN Officier van Hr. Ms. Zeeland, met de opstelling van dit nieuwe station belast, vertrekt met de *Oranje Nassau* naar New York om via San Francisco naar Oost Indië te reizen.

Kolononiale Postspaarbank.

Gedurende de maand Aug.

Kantoren		ingelegd	teruggehaald
Willemstad		f 11.655.45	f 6.202.71
2e district	Curaçao	110.	—
3e „	Curaçao	—	20.—
4e „	Curaçao	310,	—
5e „	Curaçao	219,50	56.
Oranjestad	Aruba	20,	212,75
3e „	Aruba	60,	—
Kralendijk	Bonaire	789.	100.75
Rincon	Bonaire	—	—
Philipsburg St Mart.		1100.45	6.
Oranjestad St Eust.		899,08	193.
Bottom	Saba	214.	201,83
Windwards.	Saba	—	—
Totaal		f 15.376.48	f 7.083,04

Officiëele berichten.

Aan den Landbouwkundige in de kolonie Curaçao G. B. Dussel is op grond van meer dan tien jaren onafgebroken diensttijd in de kolonie, een jaar verlof naar Nederland verleend:

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Aug. 1917.

	Geboorten. M. gesl.	Geboorten. Vr. gesl.	Geboorten. in echt	Geboorten. b. echt	Overleden M. gesl.	Overleden Vr. gesl.	Aangegeven. Levenl. in echt	Aangegeven. Levenl. b. echt	H.
Aruba	18	17	27	8	3	1	0	1	10
Bonaire	7	13	10	10	4	1	0	2	5
St. Martin N.G.	4	2	4	2	2	1	0	0	1
St. Eustatius	3	2	1	4	2	2	0	0	1
Saba	3	2	2	3	0	2	0	2	1
Totaal	35	36	44	27	11	7	0	5	18

De heer Dr. P. J. van Breemen is tijdelijk belast met het ambt van Landbouwkundige in deze kolonie.

Aan den seiner 2e klasse bij den post voor D. T. alhier P. J. Frigerio is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Mej. I. A. Simmons is tijdelijk geplaatst als kweekelinge aan de openbare school te Bottom op Saba

Aan Mej. Olive B. Simmons, onderwijzeres in de nuttige handwerken aan de openbare school te Bottom op Saba is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof naar Curaçao verleend, en Mej. Marion L. Simmons is tijdelijk belast met het geven van onderwijs in de nuttige handwerken aan die school.

Aan den tijdelijken kweekeling aan de openbare school te Philipsburg op St. Martin N. G., Charles Maduro is op zijn verzoek eervol ontslag als zoodanig verleend.

Aan den onderwijzer 2e klasse C. M. Maduro, tijdelijk hoofd der openbare school te Philipsburg op St. Martin N. G. is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof naar Curaçao verleend; de onderwijzer 3e klasse [illegible] F. A. Labega is tijdelijk belast met de waarneming der functiën van hoofd dier school, en de onderwijzer 4e klasse B. T. Houtman met die van hoofd der school te Beneden Prinsenkwartier.

Aan de tijdelijke schrijfster ten kantore van den Gezaghebber van Bonaire, Mej. Jane Hellmund is veertien dagen verlof naar Curaçao verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Betsy Abragams, H. N. Blom, R. Bührs, Juan N. Carachene, Johana Evertsz, Alfredo Henriquez, Ridol Hoogman, Carmileta Kamp, [illegible] Marques, Sella Mota 2, Roso Mallora, Ortez, A. Penato, John. H. Rigaud, A. Ristorcelli, F. E. Rovero F., Amanda Schermer, Eloiza Sentiago, Carmelita Tilman, F. J. H. van Emden, Benjamin Wederfort, Isak Wederfort.

Drukwerken: [illegible] een exemplaar van de Commercial [illegible]

Aangeteekende stukken: M. E. Elnaar, Erselina Evertsz, Carmen Catalina Mendez, Willem Hermann van der Meulen, een rebut geadresseerd aan Arturo I. Blan ee Humacao verzonden door M. G. de Blan.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 5 Aug. 1917.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.		—
ZOUT per vat van 180 K.G.	f	0.80
DIVIDIVI per K.G.	„	0.08
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„	
id. per KG. 2e kw.		
HUIDEN per K.G.	„	0.80
GEITENVELLEN per K.G.	„	1.00
[illegible]	„	0.20
SCHAPENVELLEN per stuk	„	0.75
BEENDEREN per K.G.	„	0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„	0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).	„	
Kwaliteit No. 1 per dozijn	„	3.75
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„	3.87½
„ „ 2 „ „	„	4.75
„ „ 3 „ „	„	6.12
„ „ 3 „ „	„	6.30
„ „ 4 „ „	„	7
„ „ 5 „ „ OLA	„	6,20
„ „ [illegible]		8
„ „ 8 „ „ OLA	„	[illegible]
„ „ 9 „ „	„	12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„	
„ „ 11 „ „	„	12
„ „ 12 „ „ OLA	„	
„ „ 13 „ „	„	
„ „ 14 „ „ OLA	„	
„ „ 15 „ „	„	
„ 1 van 25 c.M. of minder		
STROOHOEDEN (latai):		f.
Kwaliteit X per dozijn		f1,25
Kwaliteit XX per dozijn		f1'87½

Examens.

Voor de onderwijzersexamens in December hebben zich 18 candidaten aangemeld [illegible] voor onderwijzer 1e klasse.

4 candidaten voor onderwijzer 3e klasse.

1 candidaat voor Fransch.

1 „ voor Engelsch.

2 candidaten voor Spaansch.

5 „ voor nuttige handwerken.

2 candidaten voor boekhouden.

1 candidaat voor fraaie handwerken.

Spaar- en Beleenbank.

De Jaarlijksche Algemeene Vergadering is op Vrijdag, den 29sten September 1916 gehouden en werd door 51 leden en vertegenwoordigers bijgewoond.

In die vergadering werden successievelijk de bij art. 5 der Statuten omschreven punten behandeld.

De balans over het afgeloopen jaar, waarvan den leden vooraf een exemplaar bij hunne convocatie voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering was toegezonden, werd unaniem goedgekeurd en werd besloten een dividend van f 20 per aandeel uit te keeren.

De Heer E. de Veer Abrahamsz verzoekt alsnu het woord en stelt voor de toelage ad f 100 verbonden aan de betrekking van Voorzitter te verhoogen met het oog op den omvang van de werkzaamheden verbonden aan die betrekking. Daar dit voorstel den Voorzitter betrof, verzocht ZEd. den ondervoorzitter de leiding van de vergadering op zich te nemen en verwijderde hij zich uit het lokaal, waar de vergadering gehouden werd.

Na eenige gedachtewisseling werd besloten het voorstel ter sprake te brengen bij de aanstaande behandeling van de herziene statuten, waarop de Voorzitter weder het presidium op zich nam, na de onder-voorzitter zijn dank betuigd te hebben voor de leiding der vergadering gedurende zijne afwezigheid.

Daarna overgaande tot de verkiezing van een Voorzitter, werd de aftredende Voorzitter de Heer C. S. Gorsira, herkozen met 50 stemmen, terwijl een stem uitgebracht werd op [illegible]

De herkozen Voorzitter, verklaarde, onder dankbetuiging voor het in hem gesteld vertrouwen, de betrekking aan te nemen.

Bij de kiezing van de leden van het Bestuur werden gekozen de Heeren [illegible] R. S. de Lannoy, E. M. Tenso, S. E. L. Maduro, E. de Veer Abrahamsz, Mr. W. Ch. de la Try Ellis, A. G. Statius Muller en H. J. C. Henriquez.

De panden in de maanden Mei, Juni, November en December 1916 verkocht, waren aan kapitaal en interesten schuldig f 5.139,34 en hebben bij verkoop opgebracht f 7.874,05; voor de eigenaars bleef er f 2.772,77½ over, terwijl de In[illegible]

Gedurende het afl. jaar is een bedrag van f 18,300 op hypotheek uitgezet en f 8.258 aan hoofdsom benevens f 19.362,92 aan interest daarop afbetaald.

Aan obligaties uitgezet f 10.000 aan hoofdsom op obligaties ontvangen f 9.055,50 en aan interesten f 4.858,58. Het bedrag op panden beleend bedroeg f 78.413,50 gedurende het afgeloopen jaar, terwijl f 74.263,50 aan hoofdsom en f 8,564,40½ aan interest daarop afbetaald werd.

Het saldo in kas bedroeg op ultimo [illegible] 1917 de som van f 8.026,48½.

Gedurende het afgeloopen jaar zijn er 512 nieuwe boekjes afgegeven.

De stortingen waren verdeeld als volgt:

van	f	0,25	tot	f	2,50	1392
„	„	2,50	„	„	5,—	1572
„	„	5,—	„	„	10,—	541
„	„	10,—	„	„	25,—	761
„	„	25,—	„	„	50,—	188
„	„	50,—	„	„	100,—	85
„	„	100,—	„	„	250,—	54
„	„	250,—	„	„	500,—	24
„	„	500,—	en daarenboven			13

[illegible] stortingen.

Te goed aan intrest fl	17,759,42½
Bedrag der stortingen fl	78,767,19½
Bedrag der terugname fl	114,985,32

Bank van leening.

Getal beleende panden	17,843.
Afgelost bedrag	fl 32,827,90½.
Verschuldigde interest	fl. 9,640.09
Getal afgeloste panden	17945
Beleend bedrag	78,413.50

Gedurende het afgeloopen bh. jaar zijn de volgende aandeelen overgedragen:

No. 3 van wijlen Emile Jesurun aan Serafina Jesurun wed. E. S. L. Maduro.

No. 21 van Haim Senior aan Max van Romondt.

No. 39 van wijlen L. V. Leyba aan G. E. Leyba wed. M. M. Petit.

No 59 van S. E. L. Maduro aan S. E. L. Maduro & Sons.

No. 90 van T. S. Henriquez aan Roberto S. de Lannoy.

No. 128 van J. S. Joubert aan Apostolisch Vicaris van Curaçao.

De ambtenaren aan de Instelling verbonden volbrachten hun taak naar eisch, terwijl de Voorzitter een waakzaam oog over hunne werkzaamheden en in het algemeen over den gang van zaken hield.

De debiteuren, die achterlijk waren in het betalen der interesten, moesten gedurig aan hunne verplichting herinnerd worden.

Door omstandigheden werd het Bestuur verhinderd in het afgeloopen bh. jaar het ingediend ontwerp der Statuten den leden aan te bieden om in een daartoe te beleggen buitengewone algemeene vergadering te worden behandeld.

Binnen kort zal het ontwerp tot het einde voormeld den leden worden aangeboden.

Uit de hierbij gevoegde rekening en verantwoording zult U een overzicht erlangen van de gevoerde administratie over het afgeloopen jaar.

De nettowinst van f 6.705,99½ blijft voorloopig op Credit van Winst en Verliesrekening. Het Bestuur stelt voor 10 % daarvan gelijk aan [illegible] brengen; de post Dubieuse Debiteuren, thans groot f 1.152,99½ af te schrijven; f 2.600,— te bestem tot het uitkeeren van dividend naar rede van f 20,— per aandeel en het saldo ad f 2.282,40 op de creditzijde te brengen van een op nieuw te creëren post Dubieuse Debiteuren, welke belast zal worden met eene som van f 6.805,87½ zijnde 50 % van vorderingen welk het Bestuur grootendeels niet invorderbaar acht.

Het Bestuur vertrouwt dat aan dit Verslag de algemeene goedkeuring zal ten deel vallen.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand Sept. zijn

Binnengekomen. VAN		Uitgezeild. NAAR	
Aruba	21	Aruba	26
Azua D R	1	Barbados	1
Barbados	2	Bonaire	52
Bonaire	59	Bov. eilanden	1
Bov. eilanden	1	Carthagena	4
La Guayra	2	La Vela de Coro	15
La Vela de Coro	15	Maracaibo	7
Maracaibo	10	Margarita Venez	1
Manzanilla Cuba	2	Norfolk V S A	1
Margarita Venez	1	Pto Cabello	7
Pto. Cabello	5	Pto Colombia	5
Pto Colombia	4	Rio Hacha	3
Rio Hacha	2	Sto Domingo	2
San Juan P R	1		
St Kitts	1		
totaal	118	totaal	125

Het verloop der zeilvaart in Sept. l.l. was weer zeer gewoon.

Buitenland.

Waarborgen.

Sinds het begin van den oorlog hebben de leiders der buitenlandsche politiek, bij de verschillende oorlogvoerenden herhaaldelijk en met nadruk voor hun land afdoende waarborgen geëischt, die de grenzen tegen een aanval zouden beschermen en zoodoende voor de toekomst een overval onmogelijk maken; althans de nadeelige gevolgen eener vijandelijke bezetting in de mate van het mogelijke uit te sluiten, door den tegenstander het binnenrukken te beletten.

Naast dien waarborg van zuiver militairen aard, werden er ook andere gevraagd. Ook het economische leven moest in zijn ontplooiing en ontwikkeling verzekerd worden, terwijl het vraagstuk des te dringender werd, waar het land zelve niet over een vrijen weg naar zee beschikte of de uitmondingen van groote en voor de scheepvaart van belang zijnde rivieren derfde, en — dit niet zonder baatzucht — rijke en vruchtbare streken begeerde.

Rekening moet daarenboven gehouden worden met de romantische droomen van enkele dweepers, die in hun fantasieën een groot en vergroot vaderland opbouwen, dat de wereld zou beheerschen en het eerste in macht en grootheid, aan de anderen zijn wil als wet zou opleggen.

Wij willen hier een onderscheid maken, waar het gebiedsuitbreiding betreft. Het spreekt vanzelf, dat de weder-vereeniging van streken met het oude moederland in den natuurlijken en logischen gang der dingen ligt. Het vraagstuk der nationaliteiten ligt buiten de orde der waarborgen, waarover wij wenschen uit te wijden. Waarborgen, die gevraagd worden om het nationale leven te beveiligen en te beschermen, zijn als de rechtmatige verzekeringen, die door elk vader voor zijn kind worden verlangd, waar het er op aankomt al de innerlijke vermogens van het nieuwe leven tot uiting te brengen.

Men heeft het in Duitschland vooral steeds druk gehad over deze waarborgen. Ons land kan zulks getuigen en dit bloedig voorbeeld moge eens en vooral bewijzen dat, in het nieuwe Europa, met dit verderfelijk systeem moet gebroken worden. Wij zijn als eerste slachtoffer gevallen. En sinds de gewelddadige verovering onzer gouwen, heeft de bezettende macht onverpoosd geijverd om ons te verknechten en uit te putten. Wij werden als waarborg voor de veiligheid van het Duitsche Rijk opgeëischt. Om de wereld in de toekomst van den oorlog te verlossen, meenden de Duitsche bewindvoerders geen betere oplossing te vinden dan eenvoudig hunne macht zóó te versterken dat geen geweld ter wereld nog in staat zou zijn hun opgedrongen overheersching te verstoren. Zij geloofden in een Uebermenschenpolitiek en al hunne gedragingen stuurden er op aan deze zoo sterk mogelijk te bevestigen. Waarborgen werden dus gevraagd; niet om de menschheid van een barbaarsch kwaad te verlossen, maar om Duitschland groot te maken en oppermachtig ten koste van alle naties.

Nog heeft de Duitsche rijkskanselier geen enkel duidelijk woord in verband met België uitgesproken. Nog werd geen der maatregelen in het bezette gebied ingetrokken, die in strijd met het volkenrecht, door de Duitschers werden genomen. De wegvoeringen bleven voortduren. De maatregelen in zake bestuurlijke scheiding worden stelselmatig uitgebreid. Von Falkenhausen verklaarde de voetsporen van von Bissing te willen drukken. Lange verklaringen werden door Michaelis afgelegd, en waar men dezen kandidaat van den keizer en von Hindenburg gaarne als een vredeskanselier voorstelt, mag het meer dan verwonderlijk genoemd worden, dat hij in zijne interpretatie der vredesresolutie den naam België zelfs niet heeft uitgesproken.

Ons werden geene waarborgen omtrent den ernst dezer vredeswenschen gegeven. Dezelfde dubbelzinnigheid blijft in zake ons land bestaan. En slechts dan zullen wij van onze toekomst verzekerd zijn wanneer Duitschland verplicht wordt openlijk uit te spreken wat het zuivere recht gebiedt en ons land niet alleen zijne onafhankelijkheid waarborgen, maar tevens al de schade vergoeden om zoodoende de woorden van Bethmann-Hollweg gestand te doen. Reeds drie volle jaren staat Duitschland in schuld bij ons. En het is niet meer dan billijk dat ons recht geschiedt, waar al zooveel nimmer ongedaan kan worden gemaakt. Noch het leven der duizenden gesneuvelden, noch onze heerlijke kunstgebouwen, zal geen menschelijke macht ooit weer uit den dood doen opstaan.

Waar echter deze strijd, volgens aller overtuiging, voorgoed een tijdperk van geweld moet afsluiten en nieuwe wegen zal inleiden, waarlangs de menschheid zal voortschrijden in vrede en opbouwenden arbeid, daar is het een dringende vereischte dat de waarborgen van een hoogere en betere orde worden dan degene die, tot hiertoe, in elk vredesverdrag werden vastgesteld.

Wat nu geëischt wordt, wijst er op dat men nog niet geheel begrepen heeft welke de draagkracht der nieuwe ideeën is, ideeën, die sedert eeuwen door de besten werden voorgestaan en nu het programma der oorlogvoerenden zijn geworden. Waar men den wereldvrede op een hechten en duurzamen grondslag wil bouwen, daar moet men met de oude opvattingen hebben afgedaan. Daar dient eerst en vooral de geest van imperialisme — onder welken vorm ook — voor goed gefnuikt. Imperialisme en militairisme gaan hand in hand; zij kunnen zonder elkaar niet bestaan. En als de Entente in hare banieren de leuze voert: „vernietiging van het Pruisisch imperialisme", dan is het haar een

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand Sept. 1917 aandeden met vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand September	118	13.706	12,377	24	114,705	69,487
Vorige maanden	967	117,894	107,907	206	1,104,005	688,526
Totaal.	1,085	131,600	120,284	230	1,218,710	758,013

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

vooraanstaande plicht zelf vrij te zijn van elk ongerechtigd streven. Dat zij den landhonger overlaat aan de Pruisische Jonkers. Weldra zullen de afgevaardigden der geallieerde landen bijeenkomen om hun oorlogsdoel te herzien in den geest van onkreukbare eerlijkheid. Met des te meer kracht zullen zij voor het hooge doel kunnen opkomen, naar gelang van de zuiverheid hunner bedoelingen. En het moet een waardig antwoord zijn op de zinledige „onthullingen" van Michaelis, die nog bij de tsaren zweert!

Wat er nu aan waarborgen wordt verlangd, wijst er op dat nog weinig werd geleerd. Zij laten de mogelijkheid van een oorlog in de toekomst open; zij houden slechts rekening met eene versterking der landsgrenzen. Deze versterking moet daarenboven veelal nog ten koste van anderen geschieden, daar —merkwaardig genoeg! — het eigen grondgebied niet aan de vereischte voorwaarden van toekomstige veiligheid schijnt te voldoen. Andere, liefst kleine of overwonnen volkeren, moeten de groote staten beschermen en dekken. Zij worden, economisch en militair, tot voorposten ingericht.

Dit stelsel moet hebben uitgediend, zoo het waarlijk ernst is met de bedoelingen, waarvoor gevochten wordt. Waar men een kwaad wil weren, moeten eerst en vooral die factoren worden uitgeschakeld die het in de hand kunnen werken.

In de vrije gemeenschap der volkeren is geene plaats voor deze militaire en economische waarborgen. Daarin zal elk volk zijn eigen, rechtmatige plaats bekleeden; vrij zich te ontwikkelen binnen de grenzen van zijn staatsverband; vrij zich te uiten en te bloeien en zijn innerlijk leven naar eigen goeddunken te regelen.

De waarborgen, die in den toekomstigen vrede moeten worden verlangd, dienen gezocht in de richting van een herboren volkenrecht.

In de krisis, die wij nu doormaken, is zulk een vrede nog steeds uitgesloten. Nog was het leed niet bitter genoeg, nog werd er niet genoeg geofferd. De menschheid is hard en moedwillig. Slechts in de uiterste ellende schijnt zij tot inkeer te komen. De z.g. vredesresolutie van den Duitschen Rijksdag is daar een bewijs van. En als wij Keizer Wilhelm bij het begin van het vierde oorlogsjaar tot zijn volk hooren zeggen, dat Duitschland strijdt „voor een sterk, vrij rijk, waarin onze kinderen veilig zullen wonen", dan weten we wat dit beteekent. Dan klinkt daarin nog steeds het dreigend sabelgerinkel en met zulken waarborg kan geen ware vrede zijn gediend.

Waar waarachtig gestreefd wordt naar een gelukkiger menschheid, daar kan slechts de taak in ootmoed worden volbracht. Daar is het eigen welzijn geen conditio sine qua non van anderer geluk; en worden de offers als tol voor het verworven heil gebracht. Dan kan het niet langer zijn „Deutschland ueber Alles"; eerst zal het Duitsche Rijk de les van deemoed moeten leeren. Waarborgen, die slechts „vodjes papier" zouden blijken, kunnen geen vrede blijvend bestendigen.

In den groei der beschaving staan we thans voor een beslissende periode. Het ware meer dan onverantwoordelijk, zoo de bloedige les tevergeefs ware geweest. Zoolang echter het vredesverlangen niet opstijgt uit de diepten van het gemoed en gedragen wordt door een nobel betrachten, tot zoolang zal de vreeselijke oorlog woeden. Want hij is het louterende vuur, waaruit de nieuwe tijd zal rijzen.

Het ligt in de macht der oorlogvoerenden den strijd te beëindigen, echter niet voordat zij *die* waarborgen zullen kunnen bieden, waarin de grondslagen van duurzamen vrede liggen opgesloten. Grootere en hoogere machten staan achter hen, die de naties leiden; het gaat om meer dan een vesting of een riviermond. Het gaat om heel de wereld, en om de bevestiging der volkerenvrijheid. En waar het geluk der geheele menschheid op het spel staat, mogen wij van de aanstaande vredesconferentie meer verwachten dan een pijnlijke twist omtrent een grenspaal.

Vrij België. G. O.

Een Geneeskundig Verslag uit het bezette gebied.

Het hieronder overgedrukt verslag handelt over den gezondheidstoestand te Brugge. Het is streng wetenschappelijk opgesteld, en laat op treffende wijze de ontberingen uitschijnen, welke de bevolking in het bezette gebied ondanks alles met moed en vertrouwen blijft doorstaan:

Als geneesheeren beschouwen wij het als een beroepsplicht een groot gevaar aan te klagen, dat onze bevolking op gezondheidsgebied bedreigt; het gevaar is dringend, wijl het de toekomst der bevolking op onherstelbare wijze bedreigt; het is dus hoogst noodig alles te doen wat mogelijk is om het te bezweren.

Het rantsoen onzer bevolking bestaat thans per dag en per persoon uit: 300 gram brood, 11 gram vleesch, 15 gram reuzel of spek, 30 gram rijst, 18 gram maïzena, 18 gr. boonen, 8 gr. suiker.

De andere spijzen, die haar vroeger de noodige energie verschaften om in hare physiologische behoeften te voorzien zijn haar thans ontoegankelijk! Wat het vleesch betreft, heeft zij slechts recht op 75 gram per week en per persoon, 75 gram die haar niet eens regelmatig verstrekt worden; de worsten en conserven komen practisch niet in aanmerking; visch is slechts in zeer geringe hoeveelheid en tegen ontoegankelijke prijzen voor de arbeidersklasse te verkrijgen (0.75 à 1.25 fr. voor een haring); mosselen zijn alleen nu en dan beschikbaar en garnalen heelemaal niet; wat betreft de vetrijke spijzen, de melk wordt niet meer genut — tenzij in geringe hoeveelheden door zieke personen; de hoeveelheid beschikbare boter is zóó gering, dat zij als voedigsmiddel, niet in aanmerking komt; hetzelfde geldt voor de inlandsche reuzel; de kaas is feitelijk verdwenen; voor de graangewassen zijn wij dus toegewezen op de hooger gemelde hoeveelheid; er bestaat haast geen middel om in het bezit te komen van peulvruchten (boonen, erwten, enz), buiten de bovenvermelde hoeveelheden geleverd door het Amerikaansch magazijn; de groenten zijn zeldzaam en worden slechts tegen voor werklieden ontoegankelijke prijzen verkocht; hetzelfde geldt voor voedingsbeslag en jam; vruchten bestaan op 't oogenblik niet.

Sinds 15 April 1917, werden geen aardappelen meer verstrekt. Het bier, zeer zeldzaam, is niet in staat om de voedende waarde van ons voedingsrantsoen merkelijk te verhoogen.

Er blijft dus practisch, wat betreft de regelmatige voeding van de overgroote meerderheid der bevolking niets over dan het boven aangegeven rantsoen. Welnu, deze 300 gram brood, 11 gram vleesch, enz., verschaffen dagelijks 1092,41 calorieën, terwijl een mensch van 70 K.G. in rustende houding, gemiddeld 2350 calorieën van noode heeft.

Dezelfde 300 gr. brood, 11 gr. vleesch, enz. die het rantsoen onzer bevolking samenstellen bevatten 30,91 gr. eiwitstof, 13,61 gr. vet en 206,63 gr. koolstof-hydraad. Welnu, volgens Voit heeft een gemiddelde werkman een rantsoen van 118 gr. eiwitstof, 56 gr. vet en 500 gr. koolstof–hydraad van noode, wat hem 3055 calorieën verschaft.

Volgens Tigerstedt (vol. Ip. 179) „moet eene voeding die niet meer dan 2000 calorieën verschaft als onvoldoende worden beschouwd voor iemand die physischen arbeid verricht; indien het rantsoen dit aantal calorieën niet verstrekt, is het volstrekt ontoereikend om ons in staat van voldoende voeding te behouden." Eene voeding bijvoorbeeld, die slechts 67 gr. eiwitstof, 28 gr. vet en 337 gr. koolstof–hydraad bevat en 2064 calorieën (bruto), 1838 (netto) zou verstrekken, zou, volgens Tigerstedt, enkel voldoende zijn voor oude personen, niet meer tot werken in staat.

Anderzijds heeft, volgens Atwater, de vrouw de 8|10 der voeding van den matig werkenden man van noode (deze nu moet kunnen beschikken over 3777 calorieën bruto — 3400 calorieën netto — terwijl de jongeling van 14– tot 17–jarigen leeftijd over 7|10 van hetzelfde rantsoen moet kunnen beschikken, enz.

Uit het voorgaande blijkt dus ten overvloede dat, volgens de huidige gegevens der wetenschap, het voedingsrantsoen, dat ons thans verstrekt wordt voor de gezinnen, enkel samengesteld uit volwassenen of jonge lieden, volstrekt ontoereikend is, even ontoereikend wat betreft hoeveelheid als hoedanigheid (gebrek aan eieren, melk, makkelijk verteerbaar vleesch, enz.)

Wij hoeven trouwens slechts na te gaan wat de rechtstreeksche medische ervaring ons leert. Wij maken geen gewag van lichte gezondheidsstoornissen, als zwakte, vermindering van de geschiktheid tot den arbeid, vermagering, enz.; andere ziekteverschijnselen wijzen op diepere stoornissen, zelfs op stoornissen, die noodlottig kunnen worden voor de toekomst onzer bevolking. De oogartsen stellen een ontzaglijke vermeerdering vast bij gevallen van nachtblindheid, stoornissen in het gezicht als gevolg van een toestand van bloedarmoede, op zijn beurt gebrek aan voeding; terwijl vroeger dergelijke gevallen zich slechts nu en dan voordeden, waren, op het oogenblik van ons onderzoek, 19 personen in het St. Jans-hospitaal voor dezen aard van kwalen in behandeling. Haast al onze collega's constateeren een verontrustende vermeerdering der gevallen van tuberculose; een geneesheer verklaart dat onder zijn betalende cliëntèle een patient op zes van die kwaal is aangedaan. In de heelkundige polikliniek van het hospitaal voor mannen moeten de gevallen van uitwendige tuberculose toegenomen zijn in een verhouding van ongeveer 1000 pCt. In de heelkundige kliniek van vrouwen telde men, bij een bezoek, 20 zieken op de 35 die om komen, welke behandeling behoefden voor lymphklieronsteking van tuberculeuzen aard, 't zij 57 pCt., dus meer dan de helft der zieken en dat nog slechts voor één vorm der tuberculose. In den orthopedischen dienst zijn 95% der patiënten in behandeling voor aandoeningen van denzelfden aard, terwijl vroeger de verhouding voor diezelfde aandoeningen minder dan 60 pCt. bedroeg. In denzelfden orthopedischen dienst, behandelde men voor den oorlog jaarlijks 2-3 gevallen van tuberculose van de wervelkolom; gedurende de vijf eerste maanden van 1916 — en dat onder een bevolking van ongeveer dezelfde getalsterkte — behandelde men er 4 en gedurende hetzelfde tijdsbestek in 1917: 20, gelijkstaande met een verhooging van 500 pCt. Eene specialiteit voor neus–, keel– en ooraandoening deed, eenvoudig, volgens alphabetische orde, op louter toeval dus, een keuze onder de 104 zieken zijner kostelooze raadpleging, die hij gedurende de zes eerste maanden van 1914 behandeld had, en ontdekte 7 tuberculeuzen, waaronder geen enkel geval van huidziekte geen enkel geval van lymphklierontsteking van tuberculeuzen aard, 2 twijfelachtige gevallen van long– en keeltuberculose en 5 verklaarde gevallen van long– en keeltuberculose.

In 1917 telt hij onder de laatste 104 zieken, die zich bij hem voor kostelooze raadpleging aanboden 39 tuberculeuzen, waaronder vier gevallen van huidziekte, 23 gevallen van lymphklierontsteking, 5 twijfelachtige gevallen en 2 gevallen van long– en keeltuberculose, 't zij een vermeerdering van 700 pCt.

Daarenboven dient nog aangemerkt dat, wanneer men 35 gevallen van tuberculose op 104 gevallen vaststelt, dit cijfer in geen geval boven, maar hoogst waarschijnlijk onder de werkelijkheid is, want bij al de gevallen van uitwendige of heelkundige tuberculose, heeft men telkenmale slechts één modaliteit der tuberculose onder de oogen. Men houdt slechts rekening met de zieken, die den geneesheer om hun tuberculeuze aandoening komen raadplegen. De clinische ervaring leert dat een groot aantal der anderen eveneens aan dezelfde kwaal lijden, maar zich aan geen behandeling onderwerpen, of zich door een anderen geneesheer laten verplegen.

Het is niet te verwonderen dat deze ontzaglijke stijging van het aantal tuberculose–gevallen gepaard gaat met een wijziging in den loop der ziekte, wanneer zij zich eenmaal verklaard heeft: de meeste geneesheeren stippen het veelvoudig karakter der koortsige, dus der ergste vormen aan, terwijl zij een snellere ontwikkeling dan in andere tijden vaststellen en zich beklagen over de moeilijkheid om hun zieken te verplegen. Wij zelve hebben zieken, wier toestand tot dusverre tamelijk bevredigend was en wier aandoening eerder een verdoofd karakter droeg, plotseling zien kwijnen en spoedig sterven, van het oogenblik dat melk, boter, vleesch, mitsgaders verwarming ontbraken. Een onzer zieken, 32 jaren oud en moeder van familie, die vroeger niet hoestte, werd plotseling na zes weken zonder vuur met onvoldoende te zijn gevoed door een snel zweervormige tuberculose van gansch het strottenhoofd aangedaan en bezweek in enkele weken tijds.

De eensgezindheid onder de geneesheeren en de waarde der statistieken zijn voldoende om ons te doen besluiten dat het hier geen inbeelding maar daarentegen een al te werkelijk gevaar geldt, waarvan wij op het huidig oogenblik nog al het gewicht niet kunnen beseffen, maar dat nu reeds gansche gezinnen treft en onze toekomst bedreigt.

Verscheidene factoren, onder dewelke waarschijnlijk de ontoereikendheid onzer verwarming tijdens den laatsten winter, maar zeker, in de eerste plaats, de ontoereikendheid van ons voedingsrantsoen, zijn bezig rondom ons een ware besmetting van tuberculose te ontwikkelen, die op het punt is onze bevolking weg te maaien en ze physisch te ondermijnen voor een zeker aantal geslachten. Indien wij tot handelen in staat zijn, moet er gehandeld worden; en in alle geval dient gedaan te worden wat kan om de ramp in de mate van het mogelijke te beperken.

(w.g.) Dr. Van Caneghem.

HAVEN-NIEUWS

VAN 29 SEPT. — 13 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Philadelphia	G W Goodman	3 Oct	La Guayra	3 Oct	New York
Merida	A Johanson	3 „	Maracaibo	4 „	Maracaibo
Commewijne	J C Metus	27 Sept	Paramaribo	30 Sept	Halifax
Zulia 1	Col	6 Oct	New York	6 Oct	Maracaibo
Merida	A Johanson	7 „	Maracaibo	8 „	La Guayra
Merida	A Johanson	10 „	La Guayra	11 „	Maracaibo
Caracas	H Hichborn	10 „	New York	11 „	La Guayra
Zulia 1	Col	11 „	Maracaibo	11 „	New York
Oranje Nassau	G D Nieman	30 Sept	New York	30 Sept	Tucacas
Oranje Nassau	G D Nieman	5 Oct	Tucacas	6 Oct	New York
Don Alberto	Arvelo	24 Sept	Aruba	26 Sept	Maracaibo
Vesta	Apold	26 „	Norfolk	29 „	Pto Colombia
Imperator	Sventen	2 October	Tucacas	2 October	New-York

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
9 de Abril V	30 Sept	Maracaibo	*Gloria V*	29 Sept	Maracaibo
Preferida V	1 Oct	La Guayra	*Carolina*	1 Oct	Barbados
Themis V	1 „	Pampatar	*Vesta H*	4 „	Bonaire
Rita Otilia	2 „	Vela deCoro	*Meteor H*	4 „	La Costa
Vesta H	3 „	Bonaire	*Esteile H*	8 „	Isl Barlovento
Julita	3 „	Vela deCoro			
Abeona H	3 „	Barbados			
Silfide H	3 „	P Colombia			
Estelle H	4 „	Bonaire			
20 de Julio H	4 „	Aruba			
Carolina D	5 „	La Costa			
Dolorita V	5 „	Pto Cabello			

1 Komt later.